

УДК 327:339.9

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.214.3-8>**Бохан А.В.**

доктор економічних наук

Державний торговельно-економічний університет

Bokhan Alina

Dr. of Economic Sc.

State University of Trade and Economics

<https://orcid.org/0000-0002-6279-4374>

СИНЕРГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ, КОМЕРЦІЙНОЇ ТА ЕКСПЕРТНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

У статті досліджено особливості синергії економічної, комерційної та експертної дипломатії в умовах геоекономічних трансформацій і зростання проявів глобалізації. Узагальнено сучасні наукові підходи до тлумачення економічної та комерційної дипломатії на основі функціонально-інструментального, інституційно-структурного, мережево-екосистемного та інформаційно-трансформаційного підходів. Обґрунтовано, що інтеграція економічних напрямів дипломатії формує комплексний механізм реалізації національних інтересів через поєднання державних, бізнесових та експертно-аналітичних ресурсів. Визначено основні синергетичні ефекти такої взаємодії: аналітико-управлінські, економічні, геоекономічні, експертно-інституційні, цифрово-технологічні та стратегічно-безпекові. Доведено, що експертна дипломатія посилює якість міжнародних переговорів, сприяє зниженню інформаційної асиметрії та формуванню ефективних моделей глобального врядування. Перспективи взаємодії суб'єктів дипломатії пов'язуються із розширенням ролі експертних мереж у міжнародному співробітництві, посиленням аналітичного супроводу зовнішньої політики та експортної діяльності, цифровізацією дипломатичних процесів і формуванням нових багаторівневих моделей міжнародної взаємодії на фоні викликів глобалізації.

Ключові слова: економічна дипломатія, комерційна дипломатія, експертна дипломатія, геоекономічні трансформації, міжнародні переговори, стратегічні партнерства, глобальне врядування, експертні мережі, цифрова дипломатія, національні інтереси.

SYNERGY OF ECONOMIC, COMMERCIAL AND EXPERT DIPLOMACY

The article examines the features of the synergy of economic, commercial, and expert diplomacy in the context of geoeconomic transformations and the growth of globalization. Modern scientific approaches to the interpretation of economic and commercial diplomacy are summarized on the basis of functional-instrumental, institutional-structural, network-ecosystem, and information-transformational approaches. It is substantiated that the integration of economic areas of diplomacy forms a comprehensive mechanism for the implementation of national interests through the combination of state, business and expert and analytical resources. The main synergistic effects of such interaction are identified: analytical and managerial, economic, geoeconomic, expert-institutional, digital-technological and strategic-security. The tools of economic diplomacy influence the development of international trade, exports, imports, investment flows, innovative activity, and form the effect of institutional support for foreign economic activity. The impact of globalization and the digital revolution on the increased turbulence of the international environment have been noted. There is a need for modern forms of international interaction for the flexible promotion and protection of national interests of countries. Therefore, traditional economic diplomacy, which is based on trade and economic support of foreign policy, is focused on the inclusion of expert and analytical methods in the preparation and implementation of international decisions. It is proven that expert diplomacy enhances the quality of international negotiations, contributes to the reduction of information asymmetry and the formation of effective models of global governance. The prospects for interaction between diplomatic actors will be associated with the expansion of the role of expert networks in international cooperation, strengthening analytical support for foreign policy and export activities, digitalization of diplomatic processes, and the formation of new multi-level models of international interaction against the backdrop of the challenges of globalization.

Keywords: economic diplomacy, commercial diplomacy, expert diplomacy, geo-economic transformations, international negotiations, strategic partnerships, global governance, expert networks, digital diplomacy, national interests.

JEL classification: F53, F55, F59, D83.

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Бохан А.В., 2026

Постановка проблеми. Сучасні реалії міжнародних економічних відносин характеризуються трансформацією геополітичного простору, структурними змінами національних економік, диверсифікацією експортно-імпортних потоків і переосмисленням підходів до формування та використання ресурсного потенціалу. Спостерігається посилення процесів економізації дипломатії як важливого інструменту реалізації зовнішньої політики держав. Нині функціональне поле дипломатії охоплює представництво й захист національних інтересів, а також реалізацію складних механізмів міжнародної взаємодії, що потребує узгодження економічних, торговельних і дотичних компонентів зовнішньополітичної діяльності. Вибудовування процесу синергії економічної, комерційної та експертної дипломатії набуває ключового значення для країн, оскільки дозволяє поєднувати інструменти державного впливу, бізнес-комунікації та науково-аналітичного супроводу міжнародних переговорів.

Характер сучасного етапу функціонування світової економіки позначений зростанням взаємозалежності економічних, політичних, технологічних і безпекових процесів. Глобалізаційні зрушення, цифрова революція та посилення турбулентності міжнародного середовища формують запит на нові інструменти зовнішньої взаємодії, які здатні забезпечити більш гнучке й ефективне просування національних інтересів. На тлі окреслених процесів, традиційна економічна дипломатія все більш виразніше виходить за межі класичного торговельно-економічного супроводу зовнішньої політики, що інтегрує експертно-аналітичні підходи до підготовки та реалізації міжнародних рішень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує їх диференціацію у межах взаємопов'язаних напрямів економічної, комерційної та експертної дипломатії. У працях К. Фліссак, І. Рошко, В. Іванової, О. Шарова економічна дипломатія розглядається як інструмент реалізації національних інтересів і формування зовнішньоекономічної безпеки. Дослідження І. Безверхої, Я. Глушенко, О. Нарая, Г. Рюеля відображають практико-орієнтований характер комерційної дипломатії як механізму підтримки міжнародного бізнесу. В наукових працях зарубіжних вчених (А. Купер, Д. Лі, Г. Пігмен, Я. Меліссен) глобальна дипломатія трактується як багаторівнева система взаємодії державних і недержавних акторів. Ряд дослідників (Дж. Най, В. Турекіан, П. Глюкман, Дж. Монтвілл) визначають експертну дипломатію як форму залучення наукового та аналітичного потенціалу до міжнародного діалогу і вироблення рішень.

У наукових розвідках недостатньо висвітлено механізм прояву синергії різних видів дипломатії, їхню взаємодію у процесах ухвалення міжнародних рішень та формування переговорних позицій. Дослідники здебільшого висвітлюють окремі аспекти впливу експертних мереж, неформальних практик комерційної дипломатії, цифровізації та ESG-компонентів на ефективність дипломатичних інструментів, що виявляє потребу у більш комплексному та системному дослідженні цих явищ в умовах посилення глобальної кон-

курентції.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей синергії економічної, комерційної та експертної дипломатії як взаємопов'язаних сфер міжнародної взаємодії в умовах прояву глобальної турбулентності.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у дослідженні використано комплекс загальнонаукових методів. Метод узагальнення застосовано для формулювання теоретичних підходів, які відображають особливості економічної, комерційної та експертної дипломатії. Метод систематизації використано для групування наукових концепцій і виокремлення основних підходів до їх розуміння. Порівняльний та історико-логічний методи дали змогу простежити еволюцію наукових поглядів і засвідчило рух від державоцентричної до мережевої моделі взаємодії суб'єктів дипломатії. Метод контент-аналізу міжнародних звітів використано для виявлення ролі дипломатії в трендах співробітництва. Метод статистичного аналізу застосовано для оцінювання впливу інструментів економічної дипломатії на міжнародну торгівлю та інвестиційні потоки.

Виклад основних результатів дослідження: Сучасний процес оновлення архітектури міжнародних економічних відносин відбувається під впливом науково-технічного та інформаційно-комунікаційного прогресу, що змінює характер взаємодії між державами та іншими суб'єктами глобальної системи. В аналітиці звіту «World Economic Forum – Global Cooperation Barometer 2026» констатовано, що загальний рівень міжнародної співпраці залишається відносно стабільним, однак супроводжується певною реконфігурацією.

Спостерігається перехід від класичних форм багатосторонньої взаємодії до нових форм глобальної економічної кооперації. Це вказує на ерозію усталених дипломатичних форматів, зростання ролі альтернативних підходів до міжнародної координації економічних проєктів, а також посилення прагматизації та регіоналізації його учасників. У звіті підкреслюється, що традиційні механізми багатосторонності зазнають еволюції під впливом геополітичної напруги, конфліктів і фрагментації, які послаблюють ефективність класичних інституцій. Саме тому відбувається перехід до більш гнучких та інтерес-орієнтованих форм дипломатичної комунікації [1]. Це дає підстави вважати, що сучасна дипломатія рухається до багаторівневої системи коаліційної співпраці, у якій зростає значення економічної, комерційної та експертної дипломатії як інструментів управління глобальними ризиками.

Доцільно зазначити, що економічна дипломатія розглядається як діяльність держави, спрямована на реалізацію національних економічних інтересів через механізми зовнішньої політики, міжнародних переговорів, торговельного співробітництва та інвестиційної взаємодії. Її ключовими функціями є підтримка експорту, залучення іноземних інвестицій, просування національного бізнесу на зовнішніх ринках та зміцнення міжнародної конкурентоспроможності. Узагальнення наукових досліджень свідчить про наявність різноманітних концептуальних інтерпретацій сутності еконо-

мічної та комерційної дипломатії, які можуть бути згруповані в межах таких підходів:

- функціонально-інструментальний → економічна та комерційна дипломатія розглядаються як інструменти реалізації національних економічних інтересів через підтримку експорту, залучення інвестицій, просування бізнесу та захист економічних інтересів держави (Г. Надоленко, І. Рошко, В. Кухарик [2, 3];

- зовнішньоекономічний / державно-центричний → об'єктом пильної уваги вчених є діяльність державних інституцій і дипломатичних представництв, а також включення дипломатичних агентів у формування конкурентних позицій країн на міжнародних ринках (О. Шаров, К. Фліссак) [4];

- інституційно-історичний → комерційна дипломатія трактується як історично первинна форма економічної дипломатії, що виникла в процесі розвитку міжнародної торгівлі та формування дипломатичних і правових механізмів її забезпечення (О. Мамалига) [5]; економічна дипломатія простежується через призму історичної еволюції, практики дипломатичної служби, зміни традицій дипломатії та утвердження прагматичних орієнтирів (К. С. Рана) [6], Л. Бадель [7];

- публічно-приватний / мережевий → комерційна дипломатія розглядається як форма взаємодії держави, бізнесу та інших недержавних акторів, спрямована на розвиток торгівлі, інвестицій і міжнародного економічного співробітництва (І. Безверха [8];

- екосистемний → економічна дипломатія інтерпретується: як діяльність у межах бізнес-екосистем (що об'єднують дипломатичні установи, бізнес-асоціації, фінансові, логістичні й технологічні структури для посилення міжнародної економічної взаємодії); як мережева взаємодія державних і недержавних акторів (Р. Санер, М. Окано-Хейманс, А. Купер) [9].

- ієрархічний / структурний → комерційна дипломатія визначається як складова або підсистема економічної дипломатії, що має більш прикладний, бізнес-орієнтований характер і зосереджується на питаннях торгівлі та інвестицій (К. Фліссак, О. Дзьоблюк) [10];

- інтеграційно-координаційний → економічна дипломатія передбачає процес узгодження внутрішніх і зовнішніх дій держави з метою максимізації національної економічної вигоди в усіх сферах міжнародної взаємодії (В. Іванова) [11].

- цифрово-трансформаційний → економічна дипломатія вивчається як система міжнародної взаємодії, що трансформується під впливом штучного інтелекту та цифрових інновацій (Н. Грущинська) [12].

- геоекономічний → економічна дипломатія як інструмент розвитку держави та реалізації її зовнішньоекономічних інтересів в умовах глобальних змін і формування нового світового порядку (О. Івашук) [13].

Аналіз наукових підходів свідчить про значну еволюцію в розумінні природи економічної та комерційної дипломатії – від державоцентричної моделі до мережевої системи взаємодії різних стейкхолдерів. Це дає підстави виокремити такі базові *підходи* до їх тлумачення:

- 1) функціонально-інструментальний (дипломатія як засіб формування сприятливих умов для посилення конкурентоспроможності держави);

- 2) інституційно-структурний (комерційна дипломатія як важлива складова розвитку економічної дипломатії);

- 3) мережево-екосистемний (дипломатія як форма публічно-приватної взаємодії чи координації дій в межах міжнародних бізнес-екосистем);

- 4) інформаційно-трансформаційний (економічна дипломатія як гнучка система, що зазнає структурних змін під впливом цифрових технологій і нових видів дипломатії).

Міжнародні дослідження підтверджують, що інструменти економічної дипломатії мають статистично значущий вплив на розвиток міжнародної торгівлі та інвестиційних потоків, формуючи ефект інституційної підтримки зовнішньоекономічної діяльності. Зокрема, встановлено, що наявність дипломатичних представництв сприяє зростанню двостороннього експорту в середньому на 6–10%, а в окремих випадках – до 30%, що відображає роль дипломатичної присутності як інструменту зниження транзакційних і інформаційних бар'єрів [14].

Крім того, торговельні місії можуть підвищувати експорт компаній більш ніж на 170%, а ймовірність виходу на нові ринки – на 26 %, що підтверджує високу ефективність комерційної дипломатії як практичного механізму інтернаціоналізації бізнесу [15]. Існує стабільний позитивний зв'язок між інструментами економічної дипломатії та міжнародними економічними потоками, активністю посольств і учасників торговельних представництв. Водночас, як зазначили К. Бйола, І. Манор, інформаційні технології суттєво змінюють дипломатичну практику, нарощують її аналітичний потенціал і моделі «knowledge-based / expert diplomacy», що базуються на знаннях, даних і цифрових мережах [16].

У зв'язку з цим, синергія економічної, комерційної та експертної дипломатії проявляється у формуванні цілого комплексу таких ефектів, як:

- аналітико-управлінські (підвищення якості прийняття економічних рішень, зменшення інформаційної асиметрії, посилення прогнозування та формування «evidence-based» дипломатії);

- економічні (зростання ефективності ділових і торговельно-економічних угод, оптимізація витрат, підвищення результативності експорту та покращення позицій держави на глобальних ринках);

- геоекономічні (посилення конкурентоспроможності країн, зміцнення позицій сторін у переговорах, формування нових стратегій економічної діяльності, підвищення стійкості акторів до зовнішніх шоків);

- експертно-інституційні (інституціоналізація аналітичної підтримки дипломатичних взаємодій, розвиток експертних центрів, посилення ролі експертизи та «knowledge-based governance» у зовнішній політиці);

- цифрово-технологічні (інтеграція big data та AI, автоматизація інформаційної розвідки та аналітики

міжнародної діяльності, розвиток цифрової дипломатичної інфраструктури);

- стратегічно-безпекові (підвищення економічної безпеки держави та стійкості її зовнішньої політики, зниження ризиків функціонування її представників на світових ринках).

Експертні спільноти в дипломатії охоплюють міжнародні аналітичні центри, мережі дипломатичних академій, професійні асоціації у сфері міжнародних відносин, а також цифрові платформи й дослідницькі групи, що забезпечують аналітичний супровід зовнішньополітичного процесу (наприклад, Council on Foreign Relations, European Council on Foreign Relations, DiploFoundation, International Relations Expert Network,

Diplomatic Academy Network та ін.). Це дозволяє дипломатичним інституціям більш ефективно адаптувати зовнішньоекономічну політику до змін міжнародного середовища.

У цьому контексті експертна дипломатія виконує провідну роль у зниженні рівня інформаційної асиметрії та підвищенні якості міжнародних рішень через залучення науково-аналітичних і експертних мереж. Таким чином, поєднання економічної, комерційної та експертної дипломатії формує нові способи міжнародної взаємодії, що одночасно стимулює торговельні потоки, посилює інвестиційну активність і якість глобального врядування в умовах ринкової мінливості (табл. 1).

Таблиця 1

Сучасні контури розвитку економізації дипломатії		
Економічна дипломатія ↓	Комерційна дипломатія ↓	Експертна дипломатія ↓
<i>Рівень взаємодії суб'єктів дипломатії</i>		
<u>Державно-стратегічний</u> (макроекономічний контур взаємодії суб'єктів; зовнішньоекономічна сфера)	<u>Операційно-бізнесовий</u> (мікро- та мезоконтур взаємодії; сприяння бізнесу, торгівлі, інвестиціям)	<u>Інтелектуально-аналітичний</u> (аналітико-інформаційний контур взаємодії; експертиза «мозкові центри»)
<i>Функціональна спрямованість дій</i>		
Формування та реалізація зовнішньоекономічної політики, забезпечення економічної безпеки, розвиток міжнародної інтеграції	Просування експорту, залучення інвестицій, усунення торговельних бар'єрів, підтримка бізнесу за кордоном	Аналітичне забезпечення рішень, експертна підтримка переговорів, формування доказової бази політики, science/track II diplomacy
<i>Інструментарій практичної реалізації завдань</i>		
Міждержавні угоди, торговельна політика, міжнародні організації	Торговельні місії, бізнес-асоціації, торгові представництва	Експертні мережі, аналітичні центри, наукова дипломатія
<i>Оціночні параметри дипломатичної діяльності</i>		
Національні економічні інтереси	Конкурентоспроможність бізнесу, компаній	Якість рішень і підтримка політики і дипломатії

Джерело: розроблено автором.

Доцільно зазначити, що важливим аспектом перетину економічної та експертної дипломатії є міжнародні переговори. Експертний супровід сприяє підвищенню якості переговорного процесу, забезпечує доступ до об'єктивної інформації та зменшує рівень невизначеності під час ухвалення рішень. Особливої актуальності це набуває в питаннях торговельної політики, інвестиційного співробітництва, енергетичної безпеки, цифрової економіки та сталого розвитку (наприклад, у форматі застосування ESG-дипломатії).

На думку дослідниць Ю. Полякової, О. Шайди, експертна дипломатія є взаємодією офіційних інституцій і представників експертного середовища для досягнення зовнішньополітичних цілей держави за допомогою формальних і неформальних каналів зв'язків у певній країні та за її межами. Представниками експертного середовища можуть бути: державні та недержавні аналітичні центри, національні та міжнародні об'єднання, дослідницькі установи, академічні інституції, дорадчі та експертні ради, професійні мережі, експерти, радники тощо [17].

Таким чином, в умовах гео економічної фрагментації економічна дипломатія орієнтована на формування стратегічних партнерств і мережевий інтеракцій учас-

ників міжнародних переговорів. Адже, експертна дипломатія забезпечує підтримання комунікаційних каналів між державними інституціями, бізнесом, науковими установами та міжнародними організаціями. Тим самим генеруючи передумови для спільних рішень і досягнення консенсусу. Синергетичний ефект від поєднання економічної та експертної дипломатії також проявляється у механізмах глобального врядування та багаторівневих взаємодіях акторів.

Висновки. Оновлення архітектури міжнародного середовища зумовлює розширення функціональної спрямованості дипломатичної діяльності. Функціональний перетин економічної, комерційної та експертної дипломатії свідчить про їх взаємне доповнення в механізмах як партнерських, так і конкурентних відносин міжнародних суб'єктів. Задіяння цього формату націлене на оптимізацію технологій ведення міжнародних переговорів, зміцнення конкурентних позицій держав, а також активізацію стратегічних партнерств. Перспективи української дипломатії через призму зміцнення її економічних позицій на світовій арені мають бути пов'язані з участю у міжнародних експертних мережах та реалізацією нових моделей багатостороннього торговельно-економічного співробітництва.

Декларація щодо використання інструментів штучного інтелекту. У процесі підготовки статті використовувався ChatGPT-4 для пошуку та загальнення літератури, покращення структури та логіки побудови

тексту. Усі згенеровані фрагменти були критично опрацьовані автором, який несе повну відповідальність за зміст і наукову достовірність роботи.

Список використаних джерел:

1. The Global Cooperation Barometer 2026 – Third Edition. Geneva : World Economic Forum, 2026. URL: <https://www.weforum.org/reports/global-cooperation-barometer-2026/> (дата звернення: 15.04.26).
2. Надоленко Г. О. Пріоритети економізації української дипломатії. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2022. № 10. С. 116–129. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.10.2022.269477>
3. Рошко І., Кухарик В. Економічна дипломатія України як інструмент реалізації національних інтересів. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2021. № 2. С. 221–232. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2021-02-221-232> (дата звернення: 15.04.26).
4. Шаров О. М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи : монографія. Київ : НІСД, 2019. 560 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-12/sharov_monografiya_ekonom_dyplomatiya_print_new.pdf (дата звернення: 15.04.26).
5. Мамалига О. О. Еволюція економічної дипломатії в міжнародному підприємстві. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2014. Вип. 7, Ч. 1. С. 109–112.
6. Rana K. S. 21st Century Diplomacy: A Practitioner's Guide. London; New York : Continuum, 2011. 240 p.
7. Badel L. Economic Diplomacy. The Encyclopedia of Diplomacy. Chichester : Wiley-Blackwell, 2018. Pp. 1–11. DOI: <https://doi.org/10.1002/9781118885154.dipl0414>
8. Безверха І. А. Типізація комерційної дипломатії. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 18. С. 35–40. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_1_2018ua/9.pdf (дата звернення: 15.04.26).
9. Saner R. The Expert Negotiator: Strategy, Tactics, Motivation, Behaviour, Leadership. The Hague : Martinus Nijhoff Publishers, 2012. 312 p.
10. Фліссак К. А., Дзьоблюк О. В. Modern economic diplomacy and problems of evaluating its effectiveness. MIND Journal. 2021. № 11 С. 10–21. DOI: <https://doi.org/10.36228/MJ.11/2021.1>
11. Іванова В. М. Економічна дипломатія як механізм забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. 2022. № 4(22). С. 147–155. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-4\(22\)-147-155](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-4(22)-147-155)
12. Грущинська Н. М. Економічна дипломатія в епоху штучного інтелекту. Київський економічний науковий журнал. 2025. № 8. С. 25–31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2025-8-3>
13. Івашук О. В. Економічна дипломатія України в умовах нового світового порядку : дис. канд. екон. наук : 292. Тернопіль : ЗУНУ, 2024. 280 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/51137> (дата звернення: 15.04.26).
14. Bagir, Y. K. (2019). Impact of the presence of embassies on trade: Evidence from Turkey. World Trade Review, Vol. 19, No. 1, Pp. 51–60. DOI: <https://doi.org/10.1017/S147474561800040X>
15. Palangkaraya A., Webster E. Entering the export market: Do trade missions help? ERIA Discussion Paper. 2019. URL: <https://www.eria.org/uploads/media/ERIA-DP-2018-15.pdf> (дата звернення: 15.04.26).
16. Bjola C., Manor I. First contact: integrating generative AI into digital diplomatic intelligence. Place Branding and Public Diplomacy. 2025. Vol. 21, No. 3. Pp. 315–318. DOI: <https://doi.org/10.1057/s41254-024-00333-w>
17. Полякова Ю. В., Шайда О. Є. Публічна дипломатія як сучасний інструмент стратегічної комунікації між державами. Праці Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Економічний збірник. 2025. Т. 5. С. 121–131. DOI: <https://doi.org/10.32782/1563-3950-2025-5-7>

References:

1. World Economic Forum. (2026). The Global Cooperation Barometer 2026 – Third Edition. <https://www.weforum.org/reports/global-cooperation-barometer-2026/>
2. Nadolenko, H. O. (2022). Priorytety ekonomizatsii ukrainskoi dyplomatii [Priorities of economization of Ukrainian diplomacy]. Mizhnarodni vidnosyny: teoretyko-praktychni aspekty, (10), 116–129. <https://doi.org/10.31866/2616-745X.10.2022.269477> [in Ukrainian].
3. Roshko, I., & Kukharyk, V. (2021). Ekonomichna dyplomatiia Ukrainy yak instrument realizatsii natsionalnykh interesiv [Economic diplomacy of Ukraine as a tool for realizing national interests]. Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii, (2), 221–232. <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2021-02-221-232> [in Ukrainian].
4. Sharov, O. M. (2019). Ekonomichna dyplomatiia: osnovy, problemy ta perspektyvy: monohrafiia [Economic diplomacy: Basics, problems and prospects]. National Institute for Strategic Studies. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-12/sharov_monografiya_ekonom_dyplomatiya_print_new.pdf [in Ukrainian].
5. Mamalyha, O. O. (2014). Evoliutsiia ekonomichnoi dyplomatii v mizhnarodnomu pidpriemnytstvi [Evolution

- of economic diplomacy in international entrepreneurship]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*, 7(1), 109–112. [in Ukrainian].
6. Rana, K. S. (2011). *21st century diplomacy: A practitioner's guide*. Continuum.
 7. Badel, L. (2018). Economic diplomacy. In *The encyclopedia of diplomacy* (pp. 1–11). Wiley-Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9781118885154.dipl0414>
 8. Bezverha, I. A. (2018). *Typizatsiia komertsii noi dyplomatii* [Typology of commercial diplomacy]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, (18), 35–40. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_1_2018ua/9.pdf [in Ukrainian].
 9. Saner, R. (2012). *The expert negotiator: Strategy, tactics, motivation, behaviour, leadership*. Martinus Nijhoff Publishers.
 10. Flissak, K. A., & Dziobliuk, O. V. (2021). Modern economic diplomacy and problems of evaluating its effectiveness. *MIND Journal*, (11), 10–21. <https://doi.org/10.36228/MJ.11/2021.1>
 11. Ivanova, V. M. (2022). *Ekonomichna dyplomatiia yak mekhanizm zabezpechennia zovnishnoekonomichnoi bezpeky Ukrainy* [Economic diplomacy as a mechanism for ensuring Ukraine's foreign economic security]. *Ekspert: paradyhmy yurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnia*, 4(22), 147–155. [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-4\(22\)-147-155](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-4(22)-147-155) [in Ukrainian].
 12. Hrushchynska, N. M. (2025). *Ekonomichna dyplomatiia v epokhu sztuchnoho intelektu* [Economic diplomacy in the era of artificial intelligence]. *Kyivskyi ekonomichni naukovyi zhurnal*, (8), 25–31. <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2025-8-3> [in Ukrainian].
 13. Ivashchuk, O. V. (2024). *Ekonomichna dyplomatiia Ukrainy v umovakh novoho svitovoho poriadku : dysertatsiia PhD* [Economic diplomacy of Ukraine in the conditions of the new world order (PhD dissertation)]. West Ukrainian National University. <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/51137> [in Ukrainian].
 14. Bagir, Y. K. (2019). Impact of the presence of embassies on trade: Evidence from Turkey. *World Trade Review*, 19(1), 51–60. <https://doi.org/10.1017/S147474561800040X>
 15. Palangkaraya, A., & Webster, E. (2019). *Entering the export market: Do trade missions help?* Economic Research Institute for ASEAN and East Asia (ERIA) Discussion Paper. <https://www.eria.org/uploads/media/ERIA-DP-2018-15.pdf>
 16. Bjola, C., & Manor, I. (2025). First contact: Integrating generative AI into digital diplomatic intelligence. *Place Branding and Public Diplomacy*, 21(3), 315–318. <https://doi.org/10.1057/s41254-024-00333-w>
 17. Poliakova, Yu. V., & Shaida, O. Ye. (2025). *Publichna dyplomatiia yak suchasnyi instrument stratehichnoi komunikatsii mizh derzhavamy*. [Public diplomacy as a modern tool of strategic communication between states]. *Pratsi Naukovoho tovarystva im. Shevchenka. Ekonomichni zbirnyk*, (5), 121–131. <https://doi.org/10.32782/1563-3950-2025-5-7> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 15.05.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 09.06.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 20.07.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.